

Herøy dømt til å betale 6,9 millioner i gebyr

Kommunal Rapport 13.03.2019

Hålogaland lagmannsrett mener Herøy brøt regelverket for offentlige anskaffelser og dømmer kommunen til å betale et gebyr på 6,9 millioner kroner. Retten mener også at det er sannsynlig at hele anbudet var rigget.

Lagmannsretten mener det er skjerpene at retten har funnet at det foreligger flere alvorlige brudd på grunnleggende hensyn i anskaffelsesregelverket.

Dermed følger lagmannsretten langt på vei tingrettens begrunnelse i denne saken. I tingretten ble Herøy i Nordland dømt til å betale et overtredelsesgebyr på 5,9 millioner kroner, men formannskapet i kommunen vedtok å anke dommen. Nå foreligger resultatet, og det er ikke i kommunens favør.

Saken som tingretten og lagmannsretten nå har behandlet gjelder spørsmål om brudd på regelverket for offentlige anskaffelser etter en anbudskonkurranse i 2016. Anbudet gjaldt bygging av nytt helsehus og omsorgsboliger til en anslått verdi til mellom 41 og 43 millioner kroner.

– Ikke holdbar kalkyle

Retten mener beregningen som kommunen gjorde av verdien på anskaffelsen, ikke var holdbar. Størrelsen på anbudet har betydning for hvor anbudet skal gjøres kjent, i dette tilfellet ble det lyst ut på Doffin, men retten mener verdien oversteg 44 millioner kroner som er terskelverdien i henhold til EØS-regelverket, og dermed skulle anbudet vært utlyst i TED-databasen.

I dommen heter det at kalkylen ble revidert dagen før anbudet ble publisert på Doffin, og at kalkylen da lå snaut 850.000 kroner under terskelverdien. Den opprinnelige verdiberegningen lå ifølge dommen langt over terskelverdien. Byggeoppdraget er nå på det nærmeste ferdig, og retten viser til at den endelige kontraktssummen endte på i overkant av 52 millioner kroner inkludert endringer. Lagmannsretten mener kommunen satte verdianslaget lavt for å komme under terskelverdien.

Retten mener anbudet skulle vært lyst ledig i TED-databasen og ettersom det ikke ble gjort, har kommunen gjort en ulovlig direkte anskaffelse. I dommen heter det at lagmannsretten ikke trenger å ta stilling til om anskaffelsen er ulovlig også etter andre grunnlag, men retten går likevel gjennom andre punkter fordi retten mener det er av betydning for størrelsen på gebyret og erstatning.

– Sannsynlig at anbudet var rigget

Det var to tilbydere som ikke fikk kontrakten som saksøkte kommunen. Disse selskapene hevdet at hele konkurransen var rigget og at kommunens prosjektleder lenge før utlysningen hadde pekt ut hvilket selskap som skulle få jobben. I dommen heter det at lagmannsretten finner det sannsynliggjort at dette var tilfellet og at det er gjort grove og forsettlig brudd på [anskaffelseslovens § 5](#).

Ettersom byggingen nå på det nærmeste er ferdig, er det også et tema i dommen om hvorvidt kontrakten kunne kjennes uten virkning for fremtidig kontraktsoppfyllelse. Her har retten kommet til at det fortsatt står igjen noen arbeider, og at omsorgsboligene ikke er tatt i bruk. Lagmannsretten mener også at gode grunner taler også for at oppfylte kontrakter kan kjennes uten virkning. Nettopp det at kontrakten nå er så godt som oppfylt, taler ifølge retten for å ilegge et høyt overtredelsesgebyr.

Få formildende omstendigheter

Lagmannsretten mener en ulovlig direkte anskaffelse er av de aller groveste brudd på anskaffelsesregelverket, noe som i seg selv taler for en merkbar reaksjon.

«Lagmannsretten ser ikke andre formildende omstendigheter i utmålingsspørsmålet enn at Herøy kommune er en liten kommune med begrensede midler. Dette kan imidlertid ikke tillegges stor betydning ettersom det er viktige preventive hensyn som taler for en streng reaksjon på grove og gjentatte brudd på anskaffelsesregelverket. Lagmannsretten er under tvil kommet til at prosentsatsen for overtredelsesgebyret ikke settes høyere enn i tingretten, altså 12%», heter det i dommen.

I tillegg til gebyret på 6,9 millioner kroner er Herøy kommune dømt til 183.600 kroner i erstatning til en tilbyder og 236.760 kroner til en annen tilbyder. I tillegg kommer må Herøy kommune og XO Construction AS sammen stå ansvarlig for motpartens saksomkostninger for både tingretten og lagmannsretten. Dette beløper seg totalt til 4,3 millioner kroner. XO Construction er selskapet som vant konkurransen og det har også vært kommunens partshjelper under rettssaken.

Avviser at konkurransen var rigget

Ordfører Arnt Frode Jensen (Ap) i Herøy kommune sier han er skuffet over dommen.

– Det saken handler om er at anbudet skulle vært sendt ut i hele EØS-området, ikke bare i Doffin, sier Jensen som viser til at de hadde fått en vurdering fra Norges største konsulentselskap på verdien av anbudet.

At både tingretten og lagmannsretten mener konkurransen skal ha vært rigget, er han ikke enig i.

– Jeg ble overrasket første gangen det ble nevnt. Det avviser jeg blankt, sier Jensen.

Han sier at kommunen foreløpig ikke har tatt stilling til hva den skal gjøre. Dommen falt i går og nå vil ordføreren ta en runde med advokaten, så skal kommunestyret få en orientering den 26. mars om saken.